

KÄLLMATERIAL

JAN NILSSON

HEMSKHETER

I HOGDAL, LOMMELAND

OCH TJERNÖ

NÅGRA UTVALDA BROTT BEGÅNGNA MELLAN ÅREN
1850 OCH 1900 I VETTE HÄRAD BOHUSLÄN

- 13.** MISSHANDEL OCH RESANDE AF LIFS FARLIGT VAPEN
BEGÅNGET: 1897
GÄRNINGSMAN: HEMMANSEGARE CHRISTIAN NILSSON
I UNNEBERG

Utdrag ur domboken från Vette Häradsrätt.
Innehåller alla ingående handlingar i aktuellt mål.

Själva protokollsanteckningarna i domboken har vit bakgrund.

Till protokollet bilagda handlingar har grå bakgrund.

Originalhandlingarna kan till vissa delar vara svåra att tyda. Dels kan det bero på bläckfläckar, bortrivet papper eller att inbindningen av domboken gjorts så att ena kanten av en handling blivit "osynlig". Renskrift av texterna har gjorts så långt det är möjligt. Där texten ej kunnat tolkats, har ett frågetecken angetts.

Varje protokoll eller handling inleds med ett id-nr, ex. (v278495.b12480.s2469). Detta nr är ett id som används av företaget Arkiv Digital, när de katalogiserar och lägger ut materialet på internet. Du kan själv, med hjälp av detta id, söka fram aktuellt material på internet, men du måste då prenumerera på tjänsten. En sådan prenumeration kan lösas direkt på Arkiv Digitals hemsida.

Jan Nilsson

v281437.b2200

1897 den 20 Maj

No 58

Sedan skrifvelse den 13 i denna månad till Domhafvanden inkommit från Kronoläns-
mannen i häradet F W Bendroth derom att Bendroth för inom häradet begånget mis-
shandelsbrott häktat och till kronohäktet i Uddevalla införpassat förre Hemmansegaren
Christian Nilsson i Unneberg, har ransakning med häktade blifvit till denna dag utsatt;
och då detta ransakningsmål nu företages, införes, i närvaro af Åklagaren, Kronoläns-
mannen F W Bendroth, häktade Christian Nilsson af honom från kronohäktet åtföljande
fånggelvaldiger P A Bergendahl, hvarjemte såsom målsegare Hemmansegaren Casper
Paulsson i Unneberg sig inställes.

Med tillkännagifvande att åtalde misshandeln egt rum Påskdagen den 18 sistlidne April
ingifver åkl följande prestbevis rörande sdn:

“Husegaren i Unneberg etc Litt A

Målsegaren höras härefter och berättar, att han är måg till sdn och att båda den 18
sistlidne April i sdns hem genom ymnigt förtärande af spirituösa drycker blifvit beru-
sade hvarefter slagsmål dem emellan uppkommit. Med en stor yxa tilldelade sdn
målsegaren härvid ett hugg i ansigtet i närheten af venstra ögat och har sedan dess
målsegarens syn varit försvagad hvartill kommer att munnen skadades genom hugget
så att målsegaren endast kunnat intaga föda i flytande form och jemväl detta med stor
svårighet. Någon ovänskap har förut icke varit mellan parterna rådanade men sdn har
deremot stått i spändt förhållande såväl till sin dotter, målsegarens hustru som ock till
sin egen hustru, hvilken bor hos målsegaren.

Efter anteckning härefter, höres sdn rörande sina lefnadsomständigheter och berättar att
han är född år 1828 i Näsing socken. Fadern hette Nils och moder Katarina ock båda
äro döda. Barndomen tillbragtes hos föräldrarna. Derefter hade sdn tjenst dels såsom
jordbruksarbetare dels såsom skomakaregesäll men har svd under de sista 30 åren af
sin lefnad varit sin egen och bosatt å sitt egande 1/32 mt Unneberg. Sdn har gått i folks-
kola, kan läsa men ej skriva och har blifvit inom svenska kyrkan konfirmerad. År 1887
å dömdes Sdn sex månaders fängelse för hemfridsbrott men har icke hvarken för eller
senare varit för brott straffad. För tre år sedan sålde sdn sitt hemman till målsegaren.
Sdns hustru stadnade dervid kvar hos denne för att bo hos ett af sina barn men sdn flyt-
tade deremot till ett hus beläget på samma hemman omkring 100 alnar från målsegarens
hem, Någon ovänskap har icke varit rådande hvarken mellan parterna ej heller mellan
sdn hans hustru och dotter.

Sdn anförer härefter att han icke förnekar att ha gjort sig skyldig till åtalade misshandeln.
Med vitsordande af målsegarens berättelse så till vida att parterna på Påskdagen i sdn
bostad berusade sig af starka drycker, vill sdn emellertid framhålla, att det var målsegar-
en som började slagsmålet och tilldelade sdn flera slag. Då målsegaren aflägsnade sig,
kastade sdn sin yxa, som träffade målsegaren i ansiktet. Sdn var för öfrigt så berusad att
han icke tänkte på det farliga i sin handling.

Efter anteckning häraf inlemnar åkl ett bevis från norsk läkare med denna lydelse:

“Den 18 April 1897 Litt B

och yttrar åkl efter uppläsandet att doktor Berle tillkallades i egenskap af närmast boende läkare.

Härefter anhålla åklagaren om vittnesförhör med Anders Gabrielsson i Hällesmörk, som företräder och för ojäfvig befunnen aflägga vittneseden, på hvilken han efter varning för dess missbruk berättar:

att vt sistliden Påskhelg kom in i sdn's bostad, hvarest sdn och målsegaren befunnos liggande i en säng under fullt slagsmål. Sdn slog målsegaren upprepade gånger med en "paraplykäpp". Emellertid gick målsegaren ut genom köksdörren och i samma ögonblick sade sdn "vänta så skall du få något af mig". Då målsegaren härvid vände sig om högg sdn med en yxa till honom i ansigtet. Sdn höll i yxan med båda händerna och slog till med full kraft. Målsegaren svimmade af slaget och föll omkull i köket, hvarefter hans hustru hemtades. När hon anlände rörde sig målsegaren något och sdn sade "han rör på sig, han skall ha ett hugg till". Målsegarens hustru tog då yxan från sdn. Såväl sdn som målsegaren voro berusade. Så vidt vt känner till hafva de icke varit ovänner förut. Vidkändt.

I fordrad ersättning för sin inställelse tillerkännes vt, som upplyses vara boende mera än fem kilometer från tingsstället, en krona 50 öre för en i vittnesärendet tillsatt dag jemte skjutsersättning efter en häst från vittnets hemvist till tingsstället och åter att af allmänna medel förskjutas.

Under framhållande deraf, att målsegaren framtida men af den lidna misshandeln ej kan inom alltför begränsad tid med säkerhet bedömas, anhåller åklagaren om så långt uppskof som möjligt för att kunna förete nytt läkarbevis rörande den tilltalade och finner med bifall härtill HRn skäligt utsätta ransakningen till förnyad handläggning Lördagen den 12 nästa Juni klockan 11 f.m. då den tilltalade skall åter här inställas i närvaro af åklagaren, som då bör vara försedd med i laga ordning affattadt utlåtande från vederbörande läkare rörande den målsegaren tillfogade skadan; och eger jemväl målsegaren att å sagde dag tillstädeskomma för att sin talan utföra.

Den tilltalade skall i afbidan på ransakningens fortgång till kronohäktet i Uddevalla införpassas.

v281437.b2230

No 56 Litt A [står fel - skall vara No 57 Litt A]

Husegaren i Unneberg, Lommelands socken Christian Nilsson är född år 1828, tjuoåttå, den 21 September i Näsing församling af Bohuslän. Angående Christian Nilssons föräldrar m m kan intet af undertecknad uppgifvas, enär husförhörslängd eller församlingsbok m m för nämnda år saknas i härvarande pastorsarkiv. Han är admitterad till H H Nattvard den 28 Aug 1844 och har sedermera haft tillträde till Herrans bord der han, enligt anteckning i Lommelands Nattvardslängd, sista gången var gäst d. 28 Juni 1889. Han är i äktenskap förenad med Maria Andersdotter, som ännu lefver. Huruvida han har ännu lefvande anförvandter är mig obekant. I flera år har han varit hemmansegare i Unneberg men har afyttrat hemmansdelarne till sin måg Kasper Paulsson. Christian Nilsson är kyrko- och mantalsskrifven i Unneberg af Lommelands församling och åtnjuter medborgerligt förtroende, attesteras

Näsing den 14 Maj 1897

T E Beckman

P.l.

v281437.b2240

Litt B

...se översättning nedan

v281437.b2220

Tredje rättegångsdagen

Den 12 Juni

Sessionen börjas kl 11 f.m.

No 59

Jemlikt HRns beslut den 20 sistlidne Maj under No 58 i domboken företages nu fortsatt ransakning med för misshandel häktade förre Hemmansegaren Christian Nilsson från Unneberg och införes härvid i åklagarens närvaro den tilltalade under bevakning af Fånggevaldiger P A Bergendahl från Uddevalla; hvarjemte målsegaren personligen tillstädeskommer.

Protokollet för förra ransakningen uppläses och lemnas utan anmärkning.
Åklagaren ingifver ett läkarbevis med denna lydelse:

“Angaaende de følger etc Litt C

och anförer åklagaren efter uppläsandet att attestens utgifvare medicine Doktor Berle är legitimerad norsk läkare, hvilket i nämnden vitsordas. Åklagaren säger vidare att sedan misshandeln egt rum medgaf icke tiden att hemta svensk läkare utan för att målsegaren icke skulle förblöda måste den norske läkaren anlitas och likaså nödsakades målsegarens anförvanter att från Fredrikshald taga en extra ångbåt.

Åklagaren uppvisar en yxa af sådan storlek som en vanlig vedyxa och påstår att sdn med denna föröfvade misshandeln.

Sdn förnekar icke att yxan är hans tillhörighet men kan deremot icke bestämdt påstå att han med den förevisade yxan misshandlade målsegaren, enär sdn eger flere yxor, hvaremot åklagaren invänder att någon annan yxa fanns icke i sdn's rum.

Målsegaren ingifver en skrift med denna lydelse:

“Till ext Uti målet mot Litt D

Härvid äro fogade tvenne allegater med denna lydelse:

**“Fredrikshald den etc Litt D
For sygebehandling etc Litt F**

Efter uppläsandet häraf öfverlemnar åkl målet till HRns pröfning under yrkande om ansvar å den tilltalade enligt 14 kap 11 och 15§§ Strafflagen äfvensom 7 kap 4§ samma lag och säger sig åklagaren biträda målsegarens yrkande om skadestånd.

Den tilltalade påstår och anhåller få till protokollet antecknad att målsegarens hustru vid det tillfälle åtalde misshandeln egde rum tog ett par täcken från den tilltalade.

Efter enskild öfverläggning afkunnar HRn följande

Beslut

Enär det idag ingifna läkarbeviset icke är affattadt i öfverensstämmelse med gällande svensk lag föränlåter HRn uppskjuta ransakningen, som för vidare handläggning utsättes till Lördagen den 3e nästa Juli klockan 11 f.m. då den tilltalade skall åter här inställas i närvaro af åkl som som då bör ingifva ett af svensk läkare på heder och samvete utfärdadt bestående intyg rörande målsegarens skada af åtlade misshandeln äfvensom föranstalta om vederbörlig öfversättning till svenska språket af de förut ingifna läkarbevisen; egande jemväl målsegaren att å sagde dag tillstädeskomma för att sin rätt bevaka och skall den tilltalade i afbidan på rannskaningens fortgång till kronohäktet i Uddevalla åter införpassas.

Sessionen slutades kl 12.30 e.m.

v281437.b2250

Litt C

...se översättning nedan

v281437.b2260

No 57 Litt D [skall vara No 59]

Till Wette häradsrätt.

Uti målet mot häktade Christian Nilsson i Unneberg, tilltalad för misshandel å mig under sabbaten, får jag framställa följande yrkande, nemligen:

att han måtte, utom det straff lag förmår, dömes till mig utgifva på grund af 6 kap 2§ Strafflagen

lega för en ångbåt	Kr 10:-
läkarelön	" 20:-
två läkarbevis á 3 kr	" 6:-
medicin och förbandsartiklar	" 5:-
för hinder i mitt arbete under en månad	" 75:-
för sveda och värk	" 150:-
för det stadigvarande men jag kommer att enligt läkarbeviset lida	" 1000:-

eller tillhopa Kr 1266:-

Såsom af läkarbeviset framgår är käkmusklerna så förderfvade, att jag aldrig kommer att kunna öppna munnen mera än högst 1,5 ctm; att jag icke kommer att för framtiden kunna tugga hård föda; att venstra ögat icke kan tillslutas och ständigt kommer att tåras; samt att ärret utefter venstra kinden är för mig mycket vanställande.

Unneberg den 11 Juni 1897

Casper Paulsson

v281437.b2270

Litt F

For sykebehandling af Casper Paulsson Unneberg, nemlig reise ? natten, behandling og efterbehandling af et stort sår i ansigtet beregnes mig honorar Kr 20

Fredrikshald den 1 Maj 1897

J A Berle

v281437.b2320

Fjerde rättegångsdagen

Den 3 Juli

Sessionen började kl 11 f.m.

No 60

I enlighet med HRns beslut den 12 sistliden Juni under No 59 i domboken företages nu fortsatt ransakning med för misshandel häktade förre Hemmanegaren Christian Nilsson från Unneberg, och införes härvid den häktade af Fånggevaldigern P A Bergendahl i närvaro af åklagaren och målsegaren.

Protokollet för sista ransakningen uppläses och lemnas utan anmärkning.

Åkl inlemnar dels ett läkarebevis med denna lydelse:

“Casper Paulsson etc Litt G

dels ock bestyrkt öfversättning af de förut från norsk läkare ingifna bevisen, hvilken öfversättning lyder sålunda:

“Öfversättning. Den 18 April 1897 etc Litt H

Med anledning af den tilltalades vid sista ransakningen framställda beskyllning mot målsegarens hustru att hon från den tilltalade tillgripit några täcken upplyser åkl, att sedan misshandeln egt rum, bars målsegaren från den tilltalades bostad i ett denne tillhörigt täcke, som sedan blifvit tvättadt och taget i förvar.

Åklagaren och målsegaren öfverlemnar härefter målet till HRns pröfning under åberopande af sina förut framställda yrkanden, hvarjemte åkl fordrar ersättning för idag ingifna läkarebeviset äfvensom öfversättningen af förut företedda bevisen.

Efter enskild öfverläggning afkunnar HRn i parternas närvaro följande

Utslag

Genom eget erkännande jemfördt med hvad öfrigt i målet förekommit är den tilltalade lagligen förvunnen att hafva Påskdagen den 18 sistlidne April med en yxa misshandlat målsegaren och derigenom tillfogat målsegaren sådan skada, att enligt idag ingifna svenska läkarebeviset stadigvarande svårt men å helsan deraf uppkommit; ty och som genom den tilltalades eget erkännande jemfört med vt Gabrielssons berättelse väl måste anses lagligen styrkt, att den tilltalade uppsåtligen misshandlat målsegaren men deremot vid det förhållande att målsegaren och den tilltalade vid ifrågavarande tillfälle båda varit berusade och enligt hvad upplyst blifvit ovänskap icke varit mellan dem förut rådande, anledning icke förefinnes dertill, att den tilltalade med berådt mod föröfvat åtalade brottet eller att sådan skada som målsegaren derigenom tillfogats varit af den tilltalade åsyftad, pröfvar i förmågo af 14 kap 11 och 15§§ Strafflagen samt 7 kap 4§ samma lag HRn rättvist döma den tilltalade att för hvad han sålunda förbrutit undergå straffarbete i två år, hvarförutom den tilltalade förpligtas att i skadestånd till målsegaren utgifva fordrade 1266 kronor samt att härförutan ersätta dels statsverket det belopp som utbetalats eller kan komma att utbetalas till i målet afhörda vt dels ock åklagarens de 8 kr 50 öre hvartill lösen för idag ingifna läkarebeviset och öfversättningen af de förut företedda på norska språket affattade intygen uppgått; skolande den tilltalade till kronohäktet i Uddevalla åter införpassas.

v281437.b2280

No 58 Litt G [skall vara No 59]

Casper Paulsson har idag blifvit af mig undersökt, hvarvid iakttagits ett större ärr i ansiktet sträckande sig från venstra ögats yttre ögonvinekl öfver kinden ned till munnen, hvilket ärr med deraf uppkommen snedhet i ansiktet är vanställande; På grund af den stramande ärrväfnaden i kinden och underliggande delar kan munnen blott öppnas så mycket att framtänderna i öfver- och underkäken aflägsnas ungefär 1,5 ctmr från hvarandra, hvilket gör, att tuggning af fastare, gröfre födoämnen betydligt försvåras; på grund af samma stramning i ärret kan venstra ögat ej fullt slutas och rinna tårarna öfver ögonlocket, hvaraf ögat i längden måste lida; Öfverkäkens kindtänder på venstra sidan äro borta och har allt detta orsakats af ett nu fullständigt läkt djupt huggsår, som gått från venstra ögats yttre ögonvinkel öfver venstra kinden ned till munnen och öfver på underläppen, det ett mindre ärr derefter är synligt; Klyfvande öfverläppen och mjuka gommen och är i munnen mot öfverkäkens kindtänder, som utslagits; hade detta våldsamma hugg träffat ett par ctmr högre upp, hade det varit dödande; hvilket att härmed på heder och samvete intygas.

Strömstad den 21 Juni 1897

Osk Johansson

Stadsläkare

Lösen 3 kr

v281437.b2290

No 58 Litt H [skall vara no 59]

Öfversättning /Litt B ovan/

Den 18 April 1897 på aftonen blef jag genom Ångfartyget "Tryg" hemtad till Kasper Paulsson, Unneberg i Lommeländ, omkring 40 år gammal. Jag fann honom liggande i sin säng med ett stort sår i ansigtet, sträckande sig från venstra yttre ögonvinkeln nedåt längs yttre sidan af öfvekäksbenet, genom alla mjuka delarna, längs tandraden i underkäken ned i tandköttet på utsidan, omkr 1 ctm ned i underläppen. Inne i munnen är gomhvalvet klufvet så att mandeln hänger fram i munnen som en lös slamsa; sjelfva benet är dock icke skadat i någon större utsträckning. Det hade varit mycket blödning, som dock till väsentlig del upphört vid min ankomst. Såret uppgifves hafva orsakats af ett yxhugg hvilket måste hafva gjorts med stor kraft och med en skarp yxa. Om hugget hade träffat ca 3 ctm längre upp på hufvudet skulle det ganska säkert varit lifsfarligt. Han antages nu komma från det med lifvet, om icke något oväntadt tillstöter; men det kommer att åtgå mycket lång tid, innan han blifver återställd; han får ett stort ärr, som möjligen kan genera honom; det kan möjligen blifva förlamning i muskulaturen till följd deraf att nerver blifvit afskurna, det venstra ögat är heller icke utan fara, men härom kan dock ej sägas något bestämdt för ögonblicket.

Fredrikshald den 21 April 1897

J A Berle

Läkare

v281437.b2300

Öfversättning /Litt C ovan/

“Angående de följer efter den Kasper Pålsson den 18/4 97 tillfogade skada, hvilka nu förefinnas och som antagas komma att fastfara upplyses följande: Munnen kan icke öppnas mer än att framtänderna aflägsnas ca 1,5 ctm från hvarandra; tuggning af hård föda är förenad med svårighet eller omöjlig. Venstra ögat kan svårligen slutas helt till, i ty att öfre ögonlocket stramas något af ärret i yttre ögonvinkeln, som är fastvuxen vid benet; der är ständigt någon tårflod. Ärret från venstra ögat med till munnen är rödt och något vanställande, liksom hela venstra kinden utåt från ärret är något svullen och röd. Attesteras på begäran

Fredrikshald den 10 Juni 1897

J A Berle

läkare

Ofvanstående tvänne öfversättningar öfverensstämmelse med de från norska språket affattade originalhandlingarne bestyrkes

Strömstad den 3 Juli 1897

Ex officio

? ?

Not. Publicus i Strömstad

v800.b216.s201

Husförhörslängd 1885-1898

Målsägaren Kasper Paulsen flyttade med hela sin familj till Norge 11/11 1898

v12471a.b2100.s200

Husförhörslängd

Kristian Nilsson står som “skom” och “utfattig”

Han avled 28/9 1913 dödsorsak okänd

Hans hustru 21/12 1912 av ålderdom